

Titulació	Tipus	Curs
Infermeria	OB	3

Professor/a de contacte

Nom : David Giménez Díez

Correu electrònic : david.gimenez@uab.cat

Equip docent

Igor Merodio Ruíz

Esther Ruiz Garros

Juan Antonio Ferrera Palomino

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Aquesta assignatura no té prerequisits però es recomana haver cursat les assignatures:

- Comunicació i Tics de primer curs
- Ciències Psicosocials de primer curs
- Comunicació terapèutica de segon curs

Objectius

Objectius de l'assignatura

- Comprendre la salut mental i el sofriment psíquic com a fenòmens complexos, situats en un continuïum entre benestar, vulnerabilitat, crisi i trastorn mental.
- Identificar els principals paradigmes històrics i contemporanis de comprensió de la salut mental, incloent-hi els models biomèdic, psicològic, social, comunitari, de recuperació, basat en el trauma i orientat als drets humans.
- Analitzar la interrelació entre els factors biològics, psicològics, socials, culturals, espirituals, de gènere i contextuals que influeixen en la salut mental de les persones, famílies, grups i comunitats.
- Reconèixer les principals manifestacions psicopatològiques que poden aparèixer al llarg del cicle vital, relacionant-les amb les necessitats de cures, la funcionalitat, l'experiència subjectiva, la seguretat i la continuïtat assistencial.

- Aplicar el raonament clínic infermer en la valoració integral de la persona amb problemes de salut mental, diferenciant el diagnòstic mèdic del diagnòstic infermer i utilitzant el procés d'atenció infermera com a eina de planificació de cures.
- Desenvolupar habilitats bàsiques de relació terapèutica, comunicació clínica, escolta activa, validació emocional, entrevista en salut mental i presa de decisions compartida.
- Identificar situacions de crisi emocional, conducta suïcida, autolesions, agitació o desregulació emocional, i conèixer els principis bàsics de valoració del risc, pla de seguretat, desescalada verbal, desescalada ambiental i cures no coercitives.
- Conèixer les principals intervencions infermeres en salut mental de caràcter preventiu, psicoeducatiu, terapèutic, familiar, grupal, comunitari i de seguiment clínic, tant pròpies com de col·laboració interdisciplinària.
- Comprendre el paper de la infermera generalista i de la infermera especialista en salut mental dins la xarxa pública i privada d'atenció, incloent-hi els dispositius hospitalaris, comunitaris, domiciliaris, residencials i de continuïtat assistencial.
- Integrar el model de recuperació, l'atenció centrada en la persona, la participació de les persones amb experiència pròpia i la coproducció com a eixos orientadors de les cures infermeres en salut mental.
- Analitzar críticament el marc ètic, legal i de drets humans que regula la pràctica infermera en salut mental, especialment en relació amb el consentiment, la capacitat, la confidencialitat, l'ingrés involuntari, les mesures restrictives i la reducció de la coerció.
- Valorar de manera crítica les pràctiques innovadores en salut mental, com QualityRights, Safewards, portes obertes, atenció informada pel trauma, salut mental digital, teleatenció i intel·ligència artificial, identificant-ne oportunitats, límits i implicacions ètiques per a la professió infermera.

Resultats d'aprenentatge

- KM33 (Descriure les malalties i els problemes de salut mental més rellevants en les diferents etapes del cicle vital.) Descriure les malalties i els problemes de salut mental més rellevants en les diferents etapes del cicle vital.
- SM30 (Analitzar les dades recollides en la valoració de les persones amb malalties o problemes de salut mental per identificar les seves necessitats d'atenció.) Analitzar les dades recollides en la valoració de les persones amb malalties o problemes de salut mental per identificar les seves necessitats d'atenció.
- SM31 (Planificar intervencions infermeres per promoure, mantenir o recuperar la salut mental de les persones.) Planificar intervencions infermeres per promoure, mantenir o recuperar la salut mental de les persones.
- SM32 (Aplicar les tècniques i els procediments relacionats amb l'atenció infermera a les persones amb malalties o problemes de salut mental, basant-se en l'evidència científica disponible.) Aplicar les tècniques i els procediments relacionats amb l'atenció infermera a les persones amb malalties o problemes de salut mental, basant-se en l'evidència científica disponible.

Continguts

Continguts de l'assignatura

1. Fonaments històrics, conceptuals i socials de la salut mental

- Concepte de salut mental, sofriment psíquic, trastorn mental, vulnerabilitat i discapacitat psicosocial.
- Evolució històrica de la comprensió de la malaltia mental i dels models d'atenció.
- Paradigmes de comprensió de la salut mental: biomèdic, psicològic, social, comunitari, sistèmic, de recuperació i basat en els drets humans.
- Estigma, discriminació i exclusió social en salut mental.
- Determinants socials de la salut mental.

- Influència del gènere, la cultura, la classe social, les migracions, la diversitat sexual i l'espiritualitat en l'experiència del sofriment psíquic.

2. Models infermers, taxonomies i procés d'atenció infermera en salut mental

- Diferències entre diagnòstic mèdic, diagnòstic infermer i formulació clínica infermera.
- Sistemes de classificació mèdica: DSM i ICD-11.
- Taxonomies infermeres: NANDA-I, NOC i NIC aplicades a la salut mental.
- Valoració infermera integral en salut mental.
- Judici clínic infermer, identificació de necessitats, problemes, riscos, fortaleces i recursos.
- Planificació de cures centrada en la persona.
- Registre clínic, continuïtat assistencial i coordinació entre dispositius.

3. Relació terapèutica, comunicació clínica i entrevista en salut mental

- La relació terapèutica com a intervenció nuclear de la infermeria de salut mental.
- Presència terapèutica, escolta activa, empatia, validació emocional i respecte.
- Entrevista clínica en salut mental.
- Aliança terapèutica i presa de decisions compartida.
- Comunicació amb persones en situació de crisi o elevada vulnerabilitat emocional.
- Límits terapèutics, vincle professional i autocura de la infermera.
- Comunicació amb famílies, cuidadors i xarxa significativa.
- Comunicació culturalment segura i sensible a la diversitat.

4. Model de recuperació, atenció centrada en la persona i salut mental comunitària

- Model de recuperació personal i recuperació clínica.
- Atenció centrada en la persona, projecte vital, autonomia, esperança i ciutadania.
- Participació de les persones amb experiència pròpia en salut mental.
- Coproducció i presa de decisions compartida.
- Plans anticipats de decisions i planificació centrada en preferències.
- Xarxa pública i privada d'atenció a la salut mental.
- Recursos hospitalaris, comunitaris, domiciliaris, residencials i de rehabilitació psicosocial.
- Continuïtat assistencial, treball interdisciplinari i coordinació intersectorial.

5. Salut mental infantojuvenil i cures infermeres

- Desenvolupament emocional i salut mental en la infància i l'adolescència.
- Trastorn per déficit d'atenció i hiperactivitat.
- Autisme, neurodiversitat i necessitats de suport.
- Ansietat, alteracions de la conducta i dificultats emocionals en la infància i l'adolescència.
- Trastorns de la conducta alimentària en població jove.
- Trastorns de la personalitat emergents i controvèrsies diagnòstiques.
- Autolesions i conducta suïcida en adolescents.
- Família, escola, grup d'iguals i xarxa comunitària.
- Cures infermeres, psicoeducació, detecció precoç, acompanyament familiar i derivació adequada.

6. Salut mental en persones adultes i cures infermeres associades

- Trastorns d'ansietat i trastorn obsessivocompulsiu.
- Trastorns afectius: depressió i trastorn bipolar.

- Trastorns psicòtics.
- Trastorns de la conducta alimentària.
- Trastorns relacionats amb substàncies i altres conductes addictives.
- Trastorns de la personalitat.
- Trauma, dissociació i sofriment psíquic complex.
- Comorbiditat física i salut mental.
- Adherència terapèutica, efectes adversos, autocura i psicoeducació.
- Cures infermeres específiques segons necessitats, funcionalitat, risc, autonomia, família i continuïtat assistencial.

7. Salut mental de la persona gran, trastorns neurocognitius i comorbiditat

- Envel·liment, salut mental i vulnerabilitat.
- Depressió, ansietat i risc suïcida en persones grans.
- Trastorns neurocognitius.
- Delirium, deteriorament cognitiu i diagnòstic diferencial bàsic.
- Soledat no desitjada, dol, pèrdues i institucionalització.
- Fragilitat, dependència, comorbiditat física i polifarmàcia.
- Família, cuidadors principals i sobrecàrrega.
- Cures infermeres centrades en la dignitat, l'autonomia, la seguretat i la qualitat de vida.
- Coordinació sociosanitària i continuïtat de cures.

8. Conducta suïcida, autolesions, crisi emocional i valoració infermera del risc

- Ideació suïcida, conducta suïcida i autolesions.
- Factors de risc, factors protectors i senyals d'alarma.
- Valoració infermera del risc en salut mental.
- Entrevista clínica sobre ideació suïcida i autolesió.
- Límits de les escales predictives i importància de la valoració narrativa i contextual.
- Pla de seguretat i mesures de protecció.
- Acompanyament familiar i continuïtat assistencial després de la crisi.
- Prevenció del suïcidi i posvenció.
- Implicacions ètiques i emocionals de l'atenció a persones amb risc suïcida.

9. Agitació, desregulació emocional, desescalada i cures no coercitives

- Agitació psicomotriu, desregulació emocional i situacions de crisi.
- Identificació precoç de signes d'escalada.
- Desescalada verbal i comunicació en situacions d'alta tensió emocional.
- Desescalada ambiental, modulació sensorial i seguretat relacional.
- Contenció emocional i alternatives infermeres a les mesures restrictives.
- Mesures coercitives: indicacions, riscos, proporcionalitat, registre i responsabilitat professional.
- Reducció de la coerció en salut mental.
- Model Safewards, portes obertes i pràctiques orientades a la seguretat emocional.
- Atenció informada pel trauma aplicada a contextos de crisi.

10. Intervencions infermeres preventives, psicoeducatives, familiars, grupals i comunitàries

- Promoció de la salut mental i prevenció de problemes de salut mental.
- Psicoeducació individual i familiar.
- Intervencions motivacionals bàsiques.
- Educació per a l'autocura, adherència i presa de decisions compartida.
- Intervencions familiars i treball amb cuidadors.

- Intervencions grupals en salut mental.
- Prevenció de recaigudes i identificació de senyals d'alarma.
- Hàbits saludables: son, alimentació, activitat física, rutines i ús de substàncies.
- Intervencions comunitàries i coordinació amb recursos socials, educatius i sanitaris.
- Cures infermeres orientades a la continuïtat, la recuperació i la participació social.

11. Ètica, legislació, drets humans i QualityRights

- Marc ètic i legal de l'atenció en salut mental.
- Drets humans i salut mental.
- Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.
- Programa QualityRights.
- Consentiment informat, confidencialitat i autonomia.
- Capacitat, competència i suports per a la presa de decisions.
- Ingrés involuntari i mesures restrictives.
- Dignitat, proporcionalitat, seguretat i responsabilitat professional.
- Estigma institucional i vulneració de drets.
- Dilemes ètics freqüents en la pràctica infermera en salut mental.

12. Innovació, salut mental digital i futurs de la infermeria en salut mental

- Innovació en serveis i cures de salut mental.
- Models no coercitius i pràctiques basades en drets.
- Open Dialogue i pràctiques dialògiques.
- Hospitalització domiciliària psiquiàtrica i equips comunitaris intensius.
- Teleatenció i teleinfermeria en salut mental.
- Salut mental digital i aplicacions mòbils.
- Intel·ligència artificial en salut mental: oportunitats, riscos i límits.
- Privacitat, biaixos, seguretat, dependència tecnològica i equitat digital.
- Participació de persones amb experiència pròpia en la innovació assistencial.
- Avaluació crítica d'innovacions en cures infermeres de salut mental.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Classes teòriques	31,5	1,26	
Seminaris	18	0,72	
Estudi personal i treball acadèmic	92,5	3,7	

Es realitzaran les següents activitats formatives:

- Classes teòriques: l'assistència a les mateixes no es obligatòria però si molt recomanable per a poder superar amb garanties l'examen final.

- Seminaris: Repartits en 4 sessions, d'assistència obligatòria. Promouen la reflexió i el pensament crític en salut mental.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Carpeta seminaris	20%	2	0,08	SM30, SM31
Prova pràctica individual	20%	2	0,08	SM32
Avaluació escrita mitjançant proves objectives	40%	2	0,08	KM33, SM30, SM31
Seminaris: participació, actitud i pensament crític	20%	2	0,08	SM30

Avaluació

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

L'avaluació de l'assignatura es planteja com una avaluació continuada, presencial, aplicada i orientada a verificar l'adquisició progressiva de competències infermeres en salut mental. Les activitats d'avaluació prioritzen el raonament clínic, la comunicació terapèutica, la capacitat d'anàlisi crítica, la presa de decisions, la reflexió ètica i l'aplicació de cures infermeres en situacions clíniques contextualitzades.

Amb la finalitat de garantir l'autoria, la traçabilitat del procés d'aprenentatge i l'avaluació real de les competències, les evidències principals es desenvoluparan preferentment de manera presencial, a l'aula, en seminaris, simulacions, activitats aplicades o proves individuals.

Seminaris: participació, actitud i pensament crític

L'assistència als seminaris és obligatòria. En cas de no complir aquest requisit, l'estudiant no podrà superar l'assignatura.

L'avaluació dels seminaris serà individual i suposa el 20% de la nota final. Es valorarà la participació activa, l'actitud professional, la capacitat d'escolta, el respecte al grup, la implicació en les activitats, el pensament crític i reflexiu, la capacitat d'argumentació i la integració dels continguts treballats a l'assignatura.

Aquesta part s'avaluarà mitjançant la rúbrica específica de seminaris.

Carpeta d'evidències presencials de seminari

La carpeta d'evidències presencials suposa el 20% de la nota final. Aquesta carpeta estarà formada per diferents activitats breus, individuals i aplicades.

Les evidències podran incloure, entre d'altres:

- Anàlisi breu d'un cas clínic treballat a l'aula.
- Formulació d'una valoració infermera inicial.
- Proposta d'intervencions infermeres justificades.
- Anàlisi ètica d'una situació clínica.
- Reflexió crítica posterior a una narrativa en primera persona.
- Elaboració d'un pla bàsic de seguretat davant una situació de crisi.
- Autoavaluació crítica de la pròpia comunicació respecte al grup dins els seminaris.

Aquestes evidències no tindran com a objectiu elaborar textos extensos, sinó demostrar la capacitat de

raonament, aplicació i reflexió de l'estudiant. Es valorarà la coherència clínica, la mirada infermera, la capacitat d'anàlisi, la justificació de les intervencions, la perspectiva ètica i el llenguatge professional.

La carpeta d'evidències s'avaluarà mitjançant una rúbrica específica. El professorat podrà sol·licitar una breu defensa oral individual d'alguna de les evidències presentades.

Prova pràctica individual

La prova pràctica individual suposa el 20% de la nota final. S'efectuarà durant el 4t seminari de l'assignatura. Aquesta prova té com a finalitat avaluar competències aplicades de relació terapèutica, comunicació clínica, valoració infermera, intervenció en crisi, presa de decisions i raonament ètic.

La prova podrà consistir en una de les modalitats següents, segons l'organització docent del curs:

- Simulació clínica breu.
- Role-playing individual.
- Entrevista clínica estructurada.
- Resolució oral d'un cas clínic.
- Defensa individual d'una situació treballada als seminaris.
- Anàlisi presencial d'una situació de crisi, risc o vulnerabilitat.

Es podran avaluar situacions relacionades amb entrevista en salut mental, comunicació amb una persona en crisi, valoració del risc suïcida, autolesions, agitació, desescalada verbal, comunicació amb la família, presa de decisions compartida, drets de la persona atesa o planificació de cures infermeres.

Aquesta activitat s'avaluarà mitjançant una rúbrica específica, que tindrà en compte la comunicació terapèutica, l'estructura de la intervenció, la seguretat, el respecte, la perspectiva ètica, la coherència clínica i la capacitat de justificar les decisions infermeres.

Examen escrit aplicat presencial

L'examen escrit suposa el 40% de la nota final. Aquesta prova es realitzarà de manera presencial i tindrà com a objectiu avaluar els coneixements teòrics i la capacitat d'aplicar-los a situacions clíniques pròpies de la infermeria en salut mental.

L'examen podrà incloure preguntes tancades de resposta única, preguntes de resposta breu i/o preguntes vinculades a casos clínics. Els continguts avaluats correspondran al blocs teòric desenvolupat durant l'assignatura.

Es prioritzaran preguntes orientades a la comprensió, l'aplicació clínica, el raonament infermer, la presa de decisions, l'ètica assistencial, la relació terapèutica, la seguretat i la continuïtat de cures.

Ús de la intel·ligència artificial i autoria de les evidències

L'ús d'eines d'intel·ligència artificial generativa no pot substituir l'autoria, el raonament clínic, la reflexió personal ni la demostració competencial de l'estudiant.

Les activitats d'avaluació de l'assignatura estan dissenyades perquè les evidències principals es generin de manera presencial, aplicada i individual. Quan es lliurin evidències escrites, aquestes hauran de correspondre al procés real de treball de l'estudiant i podran ser contrastades mitjançant defensa oral, preguntes de verificació, revisió del procés d'elaboració o activitats complementàries presencials.

Qualsevol ús no autoritzat, no declarat o fraudulent d'eines d'intel·ligència artificial, així com qualsevol altra pràctica que comprometi l'autoria de l'evidència presentada, serà tractat d'acord amb la normativa acadèmica vigent.

Prova de recuperació

Els estudiants que no hagin superat l'examen teòric es podran presentar a una prova de recuperació, sempre que compleixin els requisits establerts per la normativa acadèmica i hagin aportat evidències suficients d'avaluació durant el curs. També es podran presentar a recuperació els treballs que formen part de l'avaluació.

La prova de recuperació podrà incloure un examen escrit aplicat, preguntes vinculades a casos clínics i/o una prova oral o pràctica individual. La recuperació estarà orientada a verificar l'assoliment dels resultats d'aprenentatge no superats.

Les activitats vinculades a l'assistència, la participació presencial i el procés continuat dels seminaris no seran recuperables en el mateix format, atès que formen part del desenvolupament competencial presencial de l'assignatura.

Obtenció de la qualificació final

La nota final de l'assignatura serà el resultat del sumatori ponderat de les diferents activitats d'avaluació:

- Seminaris: participació, actitud i pensament crític: 20%.
- Carpeta d'evidències presencials de seminari: 20%.
- Prova pràctica individual: 20%.
- Examen escrit aplicat presencial: 40%.

Per poder fer mitjana i superar l'assignatura, cal obtenir una qualificació mínima de 5 sobre 10 en cadascuna de les parts avaluades. El requisit per a l'obtenció de la nota final és haver realitzat totes les activitats d'avaluació obligatòries.

Es considerarà "No avaluable" l'estudiant que no porti prou evidències d'avaluació, que no compleixi el requisit d'assistència als seminaris, que no es presenti a les proves obligatòries o que no lliuri les activitats establertes dins dels terminis indicats pel professorat.

L'estudiant té dret a la revisió de les proves i activitats d'avaluació. A aquest efecte, es concretarà la data de revisió a través del Campus Virtual.

La valoració de situacions especials i casos particulars serà realitzada pel professorat responsable de l'assignatura o per la comissió avaluadora configurada a aquest efecte.

D'acord amb la normativa d'avaluació vigent, les qualificacions seran:

- De 0 a 4,9: Suspens.
- De 5,0 a 6,9: Aprobat.
- De 7,0 a 8,9: Notable.
- De 9,0 a 10: Excel·lent.
- Matricula d'honor: segons els criteris establerts per la normativa acadèmica vigent.

Ús de la IA

En aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) com a part integrant del desenvolupament del treball, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa de l'estudiant en l'anàlisi i la reflexió personal. L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han

influint en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA es considerarà falta d'honestat acadèmica i pot comportar una penalització en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

IMPORTANT I

La realització de qualsevol irregularitat en un acte d'avaluació (fraud acadèmic, plagis o ús indegut de la IA, tret que aquest ús estigui autoritzat expressament a la guia docent), que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació, suposa que aquest acte es qualificarà amb un 0. En cas que la guia docent prevegi que per superar l'assignatura sigui requisit imprescindible haver obtingut una nota mínima en aquest acte d'avaluació o que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura és 0. Al marge d'això, es podrà instruir un procés disciplinari a l'estudiant que incorri en alguna d'aquestes irregularitats

IMPORTANT II

D'acord amb l'article 510 del Codi Penal espanyol, que sanciona els delictes d'odi, i amb els valors fonamentals recollits a la Constitució Espanyola (articles 10 i 14) sobre la dignitat humana i la igualtat, no s'admetran expressions, conductes ni discursos discriminatoris en el context d'aquesta assignatura, ja sigui envers persones o col·lectius per raó de raça, gènere, identitat o orientació sexual, religió, nacionalitat, discapacitat, salut mental o qualsevol altra condició personal o social.

D'acord amb el que disposen la Llei 3/2007 per a la igualtat efectiva de dones i homes, la Llei 4/2023 per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i la garantia dels drets LGTBI, i els codis ètics universitaris, qualsevol manifestació contrària a aquests principis podrà comportar la qualificació de suspens a l'assignatura, a més de ser comunicada, si escau, als òrgans competents de la universitat per a la seva avaluació disciplinària.

Aquest marc es fonamenta també en els principis recollits a la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, especialment en els seus articles 1 (dignitat humana), 20 (igualtat davant la llei) i 21 (no-discriminació).

Bibliografia

En consonància amb la metodologia utilitzada a llarg dels cursos anteriors, l'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP) i, donat que una de les competències generals que es pretén que adquireixi l'estudiant és la de desenvolupar estratègies per a un aprenentatge autònom, no s'especifica bibliografia. L'estudiant ha de fer-se competent en la cerca i gestió de la informació.

Programari

Microsoft Office/Microsoft 365

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
-------------------	------	--------	----------	------

(TE) Teoria	301	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	301	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	302	Català	segon quadrimestre	tarda
(SEM) Seminaris	303	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	304	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	501	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	501	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	502	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	503	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	601	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	621	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	622	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	623	Català	segon quadrimestre	matí-mixt